

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

ΟΠΟΤΕ ὁ Τίτος ἐστρατοπέδευσε κατέμπροσθεν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ κεφαλῆς 60,000 ἀνδρῶν—Ῥωμαίων καὶ συμμάχων—πολυπληθεῖς Ἰουδαῖοι εὐρίσκοντο πανταχόθεν συνηθροισμένοι εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐπὶ σκοπῶν τοῦ νὰ ἐορτάσωσι τὸ Πάσχα. Τοῦτο δὲ ὑπερεβάρυνε τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας· καθότι τοσαύτη πληθὺς, ταχέως πᾶν τρόφιμον ἀναλώσασα, ἐπέφερε τὸν φρικωδέστατον λιμὸν ἀφ' ὅσους ἡ ἱστορία ποτὲ κατέγραψεν. Εἶναι δὲ ὄχι ἀπίθανον ὅτι, τοιαύτην προβλέπων ὁ Τίτος ἐκβασίῃ, ἐκλεξε τὸν καιρὸν τοῦτον διὰ τὴν πολιορκίαν· καὶ τῶντι, ἐχρειάζετο ἅπασαν τὴν ἐκ τοιούτων στοχασμῶν ἐλπίδα ὅ τὸσον δυσκατόρθωτον ἐπιχειρήσας ἔργον. Διότι οὐ μόνον ἐκ τῆς τοποθεσίας αὐτῆς ἦτον ὄχυρά ἡ πόλις, ἀλλὰ καὶ τὰ τείχη, ὡς πρὸς ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα, ἦσαν κραταιότατα, καὶ προσέτι νεόκτιστα. Τὰ παλαιὰ μὲν τείχη ὁ Πομπήϊος κατηδάρισε, καὶ ὅτε ὁ Ἡρώδης Ἀγρίππας ἐζήτησε νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ θεμέλια, καὶ νὰ ἀνεγείρῃ αὐτὰ, ὁ ἀνθύπατος τῆς Συρίας, φοβηθεὶς, ἔφερεν ἐκ Ῥώμης διαταγὴν, ἀπαγορεύουσαν τὴν τοῦ ἔργου ἐξακολούθησιν. Μετὰ τὸν θάνατον ὁμοῦ τοῦ Ἡρώδου, τὸν Κλαύδιον δωροδοκήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἔλαβον ἄδειαν ν' ἀρχίσωσιν ἐκ νέου, καὶ τὸσον ἐπεμελήθησαν, ὥστε ἡ πόλις αὐτῶν ἔγινε σχεδὸν ἀκαταμάχητος. Τὰ τείχη καὶ αἱ ἐπάλλξεις ἐκτίσθησαν εἰς εἰκοσιπέντε πηχῶν ὕψος, καὶ εἰς δέκα πηχῶν πλάτος, ἀπὸ μεγάλους λίθους εἴκοσι πήχεις μακροῦς καὶ δέκα πλάτεις, ὥστε δὲν ἦτον εὐκόλον νὰ ὑποσκαφθῶσιν, οὔτε νὰ κλωνηθῶσιν ὑπὸ στρατιωτικῶν μηχανῶν· προσωχρῶθησαν δὲ καὶ μετὰ ἐξήκοντα δυνατοῦς καὶ ὑψηλοῦς πύργους. Ταῦτα μὲν ἦσαν τὰ ἐξώτερα τείχη, καθότι ὑπῆρχον δύο ἄλλα, μετὰ ἀνάλογον δύναμιν· τὸ μὲν δευτερον ἔχον δεκατέσσαρας, τὸ δὲ τρίτον ὀγδοήκοντα πύργους. Ἐκτὸς τούτων ἦσαν διάφορα φρούρια ἰσχυρότατα, ὡς τὰ τοῦ Ἰππικοῦ, τοῦ Φασαήλ, τῆς Μαριάμμης, καὶ τῆς Ἀντωνίας· χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν τὸ βασιλικὸν παλάτιον καὶ τινὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἦσαν μεγαλοπρεπῆ καὶ καλῶς ὠχυρωμένα. Καὶ ὁ Ναὸς ἀκόμη ὑπερεῖχε κατὰ τὴν δύναμιν· ἡ θέσις, τὰ τείχη, οἱ πύργοι, καὶ ἄλλαι οἰκοδομαί, καθίστανον αὐτὸν τοῦλάχιστον ἴσον μετὰ τὸ κραταιότατον ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα τότε φρούρια. Οἱ ὑπερασπισταὶ ἦσαν πολυάριθμοι, οὔτε ὄπλων οὔτε πολεμικῶν μηχανῶν ἄμοιροι, πείσμα ἔχοντες ἀήτητον, καὶ ἀνδρεῖοι μέχρι ἀπελπισίας. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου μέρους, δὲν εἶχον πείραν εἰς τὴν ἀμυναν πόλεων, καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν πολεμικῶν μηχανῶν, τὰς ὁποίας εἶχον ἐπάρειν ἀπὸ τοῦ Ῥωμαίου· αἱ ζωοτροφία τῶν ἦσαν παντάπασιν ἀνίκανοι, καὶ, τὸ χειρότερον, διεφέροντο καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ ἀνανδρον ἐν τῇ πόλει πληθὺς, οἵτινες ἐπάθον ἀσφάλειαν μόνον καὶ εἰρήνην. Τῶν ὑπερασπιστῶν ὁμοῦ αἱ φαρμακτικαὶ διαφοραὶ ἠλαττώθησαν σχεδὸν εὐθὺς ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐφάνησαν· ἡ πατρία τοῦ Ἐλεάζαρ παρέδωκε

τὸν Ναὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἰωάννου, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐλεύθερον νὰ ἐνεργῇ μετὰ τοῦ Σίμωνος κατὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ κατὰ τοῦ Σίμωνος ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι διέλειπον τὰς προσβολὰς τῶν. Τοῦτο δ' ἐγένετο κατ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας. Αἱ δύο μεγάλαι φατρίαι συνεμάχοντο ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἀλλ' ὅτε δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη τούτου κατεπείγουσα, ἔστρεφον κατ' ἀλλήλων τὰ ὄπλα· ὅθεν ἦτο διπλοῦς ὁ πόλεμος, καὶ τὸ ζωτικὸν αἷμα τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπερρόφατο ἀδιαλείπτως. Ὁ μὲν Ἰωάννης ὑπερασπίζετο τὸν Ναὸν καὶ τὸ φρούριον τῆς Ἀντωνίας, ὁ δὲ Σίμων τὸ ἐπίλοιπον τῆς πόλεως. Τὸ διάστημα ἐντὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸ ὁποῖον αἱ πρότεροι λεηλασίαι τῶν εἶχον ἐρημώσιν, ἐχρησίμευεν εἰς αὐτοὺς ὡς μάχης στάδιον κατ' ἀλλήλων· ἐκ τούτου δὲ, ὅτε ἡ χρεῖα τὸ ἐκάλει, ἔσπευδον ὁμογνωμόνως κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, καὶ πάλιν ἐπανήρχοντο εἰς τὰς ἀμοιβαίας ἐχθροπραξίας τῶν, ὡς ἂν ἐσκόπευον νὰ κάμωσι τὴν ἑαυτῶν φθορὰν εὐκολωτέραν εἰς τοὺς Ῥωμαίους!

Φθάσας ὁ Τίτος ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, ἠθέλησε νὰ ἐπιδείξῃ τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις, καὶ διήρσεεν εἰς τρία μέρη τὸν στρατὸν, ὡς εἰς μάχην αὐτὸν παρατάξας· ἡ πρώτη καὶ κυριώτερα διαίρεσις ἐστρατοπέδευσε εἰς τὸν Σκοπὸν, περὶ τὰ ἑπτὰ στάδια ἐκ τῆς πόλεως, πρὸς ἄρκτον· ἡ δευτέρα περὶ τὰ τρία στάδια ὀπισθεν· καὶ ἡ τρίτη πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. Τὴν πρώτην ἐβδομάδα, ἧτις ἦτον ἡ ἐβδομάς τοῦ Πάσχα, ἐξώδευσε κάμων τὰς ἀναγκαίας προετοιμασίας. Τὸ ἔδαφος μετὰ τοῦ Σκοποῦ καὶ τῆς πόλεως ἐξωμαλίσθη, διὰ τῆς καθαιρέσεως οἰκῶν, φραγμῶν, δένδρων, ἔτι δὲ καὶ βράχων, τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευσαν ὡς ὕλη πρὸς ἀνέγερσιν τῶν προχωμάτων, ἐφ' ὧν ἐστήθησαν αἱ στρατιωτικαὶ μηχαναί· ἀφοῦ δ' αἱ περὶ συμβιβασμοῦ προτάσεις ἀπεβλήθησαν μετὰ ὑβριστικὸν καὶ καταφροντικὸν τρόπον, ἤρχισεν ἐχθροπραξίας μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος τοῦ Πάσχα, τουτέστι Κυριακῆν, Ἀπριλίου 22αν, ἐν ἔτει 70 μ. Χ. Σημειώτερον δ' ἐνταῦθα ὅτι ὁ Τίτος, καθωδηγημένος ὦν, ἀπέφυγε τὸ σφάλμα τοῦ Κεστίου, ὁ ὁποῖος ἔκαμεν ἔφοδον τὸ Σάββατον, φρονῶν ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἤθελον πολεμήσειν, ἀλλ' ἔμαθε τὸ ἐναντίον μετὰ σημαντικὴν ζημίαν του. Ὁ Τίτος ὁμοῦ ἐγνώριζεν ὅτι κανὸνα εἶχον τότε ν' ἀντιστέκωνται μὲν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς προσβάλλοντας ἐχθροὺς, πρὸς ἰδίαν ὑπεράσπισιν, ἀλλὰ νὰ μὴ προσβάλλωσιν αὐτοὺς ἄλλως ὄντας ἐνησυχολημένους. Ὅθεν ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς ἠκολούθησε τὴν πολιτικὴν τοῦ Πομπηίου, ὅστις ἀνενοχλήτως κατεγίνετο τὰ Σάββατα εἰς τὸ ὑποσκάπτειν τὰ τείχη, εἰς τὸ ἀνεγείρειν προχώματα, καὶ εἰς τὸ κατασκευάζειν στρατιωτικὰς μηχανὰς, προετοιμαζόμενος οὕτω διὰ τὰς ἐφόδους τῆς Κυριακῆς. Τοῦτο δ' ἐξηγεῖ τίνι τρόπῳ συνέπιπεν ὥστε τὰ κυριώτερα συμβάντα τοῦ πολέμου ν' ἀκολουθῶσι τὴν ἐπαύριον τοῦ Σαββάτου. Ἀφοῦ τρεῖς κινητοὶ πύργοι ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῶν

προχωμάτων, και οι κριοί ἐφηρμόσθησαν εἰς τὸ τεῖχος κατὰ τρία διάφορα μέρη, ἤρχισεν ἡ προσβολή, και ὁ προξενούμενος ὑπὸ τῶν μηχανῶν τούτων θόρυβος και ὄλεθρος ἔκαμεν ὀλόκληρον τὴν πόλιν νὰ κραυγάζῃ ἐκ φόβου. Ὁ Σίμων ἔστησεν ἐπὶ τοῦ τεύχους τὰς ἐπαρθεύσας ἀπὸ τὸν Κέστιον στρατιωτικὰς μηχανὰς, ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἀπειρία κατέστησεν αὐτὰς ἀπράκτους. Αἱ ἀπὸ τῶν πύργων βολαὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐκένωσαν τὸ τεῖχος, και ἀφῆκαν τοὺς κριοὺς νὰ ἐνεργῶσιν ἀκώλυτοι. Ἀλλ' ὁ Σίμων και ὁ Ἰωάννης συνἔδραμον εἰς ἀπλητισμένας τιὰς ἐξόδους, ἐν μιᾷ τῶν ὀποίων ἐπυρπόλησαν τὰς μηχανὰς. Πολλοὺς ὁμως τῶν ἀνθρώπων ἐξώγησαν οἱ Ῥωμαῖοι, και ἐσταύρωσαν ἐμπροσθεν τῶν τευχῶν και γενικῶς αἱ ἐξοδοὶ αὐταὶ, καιτοὶ ἀνδρείοταται, οὐδὲν κατώρθουν. Τὸ πρῶτον ῥήγμα ἐγένεν εἰς τὸ ἐξώτερον τεῖχος Κυριακὴν, Μαΐου θην· καθ' ἣν περίστασιν ὀρμήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τοῦ ῥήγματος, ἤνοιξαν τὰς πύλας, και ἐκυρίευσαν τὴν Νέαν Πόλιν, τῶν Ἰουδαίων ὀπισθοδρομησάντων ἐντὸς τοῦ δευτέρου τεύχους. Τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον μετεκομίσθη τότε εἰς τὴν κατακτηθεύσαν γῆν, ἀφοῦ καθῆρέθη τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐξωτέρου τεύχους. Τὸ δεύτερον τεῖχος ὑπερασπίσθησαν με ἀπλητισμένην ἀνδρείαν, και πολλάκις ἐγέναν ἐξοδοὶ κατὰ τῶν πολιορκητῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι ὁμως εἰς πέντε ἡμέρας ἐκυρίευσαν και τὸ τεῖχος τοῦτο· ἀλλὰ τόσο πεισματώδη ἀντίστασιν ἔκαμαν εἰς τὰς ῥύμας οἱ Ἰουδαῖοι, ὥστε ἀπέκρουσαν τὸν ἐχθρὸν, και κατέλαβον τὸ ῥήγμα, ἐκ τοῦ ὀποίου ἐχρειάσθησαν τρεῖς ἡμέραι ἀκόμη διὰ νὰ τοὺς ἀποδιώξωσι.

Τοιοῦτοτρόπως κυριεύσας ὁ Τίτος τὴν Νέαν και τὴν Κάτω πόλιν, ἔστρεψε τὴν προσοχὴν εἰς τὸν πύργον τῆς Ἀνωτίας· ἡ δ' ἀντίστασις, τὴν ὀποῖαν ἔκαμαν ἐναυθά οἱ πολιορκούμενοι, εἰλκυσσε τὸν θανατασμὸν και τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. Ὁ Ἰωάννης, ὅστις ἐκράτει τὸ φρούριον, ἔσκαψεν ὑπόνομον ἐκεῖθεν εἰς τὰ προχώματα, δι' οὗ και ἀνετράπησαν. Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Σίμων προσέβαλε τὰ ἐπίλοιπα τῶν προχωμάτων, και ἐπυρπόλησε τὰς ἐπ' αὐτῶν τεθειμένας μηχανὰς, ὡς και τὰ δένδρα ἐξ ὧν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἦσαν κατεσκευασμένα τὰ προχώματα· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον, ὅπου μετὰ πεισματώδη μόνον και φωνικὸν ἄγωνα ἴσχυσαν ν' ἀποκρούσωσι τοὺς καταδιώξαντας Ἰουδαίους.

Μετὰ ταῦτα, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ταχύνη διὰ τοῦ λιμοῦ τὸν ὄλεθρον, και νὰ περικλείσῃ στενώτερον τοὺς πολιορκουμένους, οἰκοδόμησεν ὁ Τίτος χάρακα περίξ τῆς πόλεως, ὀχυρώσας αὐτὸν ἐκ διαλειμμάτων με δεκατρεῖς πύργους, εἰς τοὺς ὀποίους ἐθήκεν ἴσχυρὰς φυλακὰς. Τὸ παμμέγεθες τοῦτο ἔργον, περὶ τὰ ἐξ μίλια τὴν ἔκτασιν, ἐτελείωσαν οἱ Ῥωμαῖοι στρατιῶται εἰς τρεῖς ἡμέρας, διὰ τῆς συγκεντρωμένης ἐκείνης δραστηριότητος και ἐπιμελείας, τὴν ὀποῖαν αὐτοὶ μόνον κατ' ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα ἠδύναντο νὰ παραστήσωσι.

Τὸ ἔργον τοῦτο τελειώσαντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἀνέλαβον τὰς ἐχθροπραξίας αὐτῶν κατὰ τοῦ φρουρίου τῆς Ἀνωτίας, τὸ ὀποῖον και χωρὶς πολλῆς δυσκολίας ἐκυρίευσαν· διότι, ἀπηυδνημένα ἀπὸ τὴν πεῖναν ἡ φρουρὰ, ἔκαμεν ἀσήμαντον ἀντίστασιν. Ὁ Τίτος διέταξε νὰ καθαιρεθῇ ὄλως διόλου, ὥστε ἀπὸ τῆς τοποθεσίας αὐτοῦ νὰ ἐνεργῶσι κατὰ τοῦ Ναοῦ, ὅστις ἐγένε τὸ ἀκόλουθον τῆς προσβολῆς ἀντικείμενον. Τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔπαυσεν ἡ καθημερινὴ θυσία, καθότι οὐδεὶς ἀπέμεινε τὸ δικαίωμα ἔχων νὰ ἱερουργῇ.

Προθυμύμενος ὁ Τίτος νὰ διατηρήσῃ τὸν Ναὸν, ἀπέστειλε τὸν ἱστορικὸν Ἰώσηπον τὴν ἐσχάτην τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀποστολῶν πρὸς τοὺς Ζηλωτὰς, παρακαλῶν αὐτοὺς εἰς ὑποταγὴν και εἰρήνην· ἡ, τοῦναντίον, ἂν ἐξάπαντος ἤθελον μάχην, νὰ ἐκβάλλωσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἐξω τῆς πόλεως, και ἐκεῖ νὰ συμπλακῶσιν οἱ δύο στρατοὶ, ὥστε ὁ Ναὸς και ἡ πόλις νὰ διασωθῶσιν ἀπὸ τὸν ὄλεθρον. Ὁ Ἰωάννης ἀπεκρίθη με πικρὰ σκώμματα, προσδέτων ὅτι ἡ Ἰερουσαλήμ ἦτο πόλις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, και ποτὲ δὲν ἠδύναντο ν' ἄλωθῇ. Εἰς μάτην ἐνεθύμισεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰώσηπος τὰς αἰματοχυσίας και τὰ βδελύγματα, με τὰ ὀποῖα ὁ ἴδιος εἶχε μίανει τὴν πόλιν και τὸν Ναὸν, και εἰς μάτην ἀνέφερε τὰς προλεγούσας τὴν καταστροφὴν ἀρχαίας προφητείας. Νομίζουσι δὲ τινὲς μὲν ὅτι ὁ Ἰώσηπος εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς προφητείας τοῦ Χριστοῦ, τὰς ὀποίας δύσκολον ἦτο νὰ μὴ γνωρίζῃ, ἄλλοι δὲ ὅτι ἀνεφέρετο εἰς τὰ τελευταῖα κεφάλαια τοῦ Ζαχαρίου. Τὸ ἐπόμενον σπουδαῖον αὐτοῦ συμπέρασμα εἶναι ἀξιοπαρατήρητον, θεωρούμενον μετὰ τῶν ἤδη εἰρημένων προφητειῶν.—“Ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐπιφέρει τὸ πῦρ τοῦτο διὰ νὰ καθάρσῃ τὴν πόλιν και τὸν Ναὸν διὰ μέσου τῶν Ῥωμαίων, και νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν τὴν ὀποῖαν κατεμολύνετε.” Ὁ Ἰώσηπος τῶντοι πανταχοῦ φανερόνει τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ ὅτι ὁ Θεὸς ἦτο μετὰ τῶν Ῥωμαίων, και μετεχειρίζετο αὐτοὺς διὰ τὸν ἐξολοθρευμὸν τοῦ ἐνόχου ἔθνους.

Ὁ Ναὸς ἐγένε τῶρα τὸ εἰς ἅπαντας περισπούδαστον ἀντικείμενον. Οἱ Ἰουδαῖοι ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ποτὲ δὲν ἠδύναντο ν' ἄλωθῇ, και περιέμενον ἐκτακτὸν τινα φανέρωσιν τῆς Θεῖας δυνάμειος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ και τῆς ἀνατροπῆς τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Τίτος τὰ μέγιστα ἐπροθυμεῖτο νὰ διαφυλάξῃ τέσον μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα διὰ τὴν δόξαν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνωτέρων ἀξιοματικῶν ἦσαν γνώμης ὅτι τόσο ἴσχυρὸν κτίσμα ὤφειλε νὰ καταστραφῇ, διὰ νὰ μὴ μεταχειρίζονται αὐτὸ οἱ Ἰουδαῖοι ὡς ὀχύρωμα και κέντρον ἀντιστάσεως εἰς τὰς μελλούσας ἐπαναστάσεις τῶν· οἱ δὲ στρατιῶται δὲν ἐπεθύμουν εἰμὴ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα πλοῦσια λάφυρα. Οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ χύσωσι τὴν τελευταίαν βράνιδα τοῦ αἱματός των πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἔκρινον εὐαφρόν πάντα κόπον ὑπὲρ ἄθλου τόσο πολυτελοῦς. Ἦσαν δὲ

τωνόντι βαρεῖς οἱ κόποι των· καθότι, πρὶν ἀρχίσωσι τὰς ἐπὶ τοῦ τείχους ἐργασίας, ἦτον ἀνάγκη πᾶσα νὰ κατασκευάσωσι προχώματα, ἐφ' ὧν νὰ στηρίξωσι τοὺς πύργους καὶ τοὺς κριούς, καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ φέρωσιν ἀπὸ μακρόθεν τὰ ξύλα, ἐπειδὴ ὅλα τὰ δένδρα εἰς εἴκοσι μιλίων ἀπόστασιν περίξ τῆς Ἱερουσαλήμ εἶχον ἤδη κατακοπῆν. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶναι τοῦ σκοποῦ ἡμῶν νὰ περιγράψωμεν καταλεπτῶς τὰς στρατιωτικὰς ἐργασίας, παρερχόμεθα τὰς περιστάσεις αἰτινες συνώδευσαν τὴν διὰ πυρὸς φθορὰν τῶν περιστυλίων καὶ τὴν κατάρκτησιν τῆς ἐξωτερικῆς αὐλῆς, ἧτις κατωρθώθη τὴν τρίτην Αὐγούστου καὶ τὴν ἐπιούσαν νύκτα. Τὴν 4ην συνεκροτήθη πολεμικὸν συμβούλιον διὰ ν' ἀποφασίσῃ ἂν ὁ Ναὸς ἐπρεπε νὰ καταστραφῇ· ἢ νὰ διατηρηθῇ. Οἱ πλείστοι τῶν ἀξιωματικῶν ἐκκλινον εἰς τὴν πρώτην γνώμην, ἀλλ' ἐνέδωκαν ἅπαντες, ἀφοῦ εἶδον ὅτι ὁ στρατηγὸς αὐτῶν εἶχεν ἰσχυρὸν πόθον νὰ τὸν διατηρήσῃ. Τοιοῦτον ὅμως δὲν ἦτο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶχε καταδικάσειν αὐτὸν εἰς ἀνατροπὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν.

Τὴν ἐξωτερικὴν αὐλὴν κατέχων ἤδη ὁ Τίτος, προσδιώρισε τὴν 5ην Αὐγούστου διὰ νὰ ἐφορμήσῃ πανστρατιᾶ κατὰ τοῦ Ναοῦ. Ἀλλὰ τὴν προτεραίαν νύκτα ἐγίναν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων δύο ἐξοδοὶ ἀπηλπισμένοι, καὶ ὄπισθεν ὠθοῦντες αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἐσχάτην φορὰν, ὤρμησαν κατόπιν αὐτῶν εἰς τὴν ἐσωτέραν αὐλὴν. Εἰς τῶν στρατιωτῶν ἐπίασε τότε ἀναμμένον δαυλὸν, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ συντρόφου του, ἔρριψεν αὐτὸν διὰ μέσου παραθύρου συγκοινωνούντος μὲ τὰ εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Ναοῦ δωμάτια. Σχεδὸν ἀμέσως ἐξεβράγγισαν αἱ φλόγες, τὰς ὁποίας θεωρήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεβόησαν ἀπεγνωσμένοι, καὶ ἔδραμον νὰ τὰς σβέσωσιν. Ἐσπευσε δὲ καὶ ὁ Τίτος μετὰ τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ, καὶ ἠγωνίσθη κατὰ πάντα τρόπον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καὶ διὰ φωνῆς καὶ διὰ χειρονομιῶν — ἐδέετο, ὑπέσχετο, ἠπέλει, καὶ μάλιστα ἐτυφέ τινας μὲ τὴν βακτηρίαν του· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκέκλειν ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ἐπίρροη αὐτοῦ ἦσαν οὐδὲν, καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀκρόασις δὲν ἐδίδετο εἰς αὐτόν. Οἱ στρατιῶται, οἵτινες σωρηδὸν ἔφθانون ἀπὸ τὸ στρατόπεδον, προθύμως ἠνόνοντο μετὰ τῶν ἤδη παρευρισκομένων εἰς τὸ σφάζειν τοὺς Ἰουδαίους, εἰς τὸ αὐξάνειν τὰς φλόγας, καὶ εἰς τὸ ἀφαιρεῖν ἀπὸ τὴν καιομένην οἰκοδομὴν τὸν ἐναποταμιευμένον πλοῦτον καὶ τὰ κοσμήματα. Ἐπὶ τέλους, ἰδὼν ὁ Τίτος ὅτι οἱ στρατιῶται δὲν ἐπέιδοντο νὰ σβέσωσι τὰς φλόγας, ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἅγιον μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ, ἐνῶ τὸ πῦρ ἀνήλισκε τὰ ἐξώτερα δωμάτια, καὶ πρὶν ἀκόμη εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα. Ἐπῆρε δὲ τὴν χρυσοῦν λυχίαν, τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προσέσεως, μετὰ τινῶν ἄλλων ἱερῶν σκευῶν, τὰ ὁποῖα ἐπομπεύθησαν μετέπειτα εἰς τὸν ἐν Ῥώμῃ θρίαμβον αὐτοῦ. Ἀφοῦ ἐξῆλθεν, ἐπροσπάθησεν ἐκ νέου νὰ παρακινήσῃ τοὺς στρατιώτας νὰ σβέσωσι τὸ πῦρ, ἀλλὰ μὲ ἴσην ἀπο-

τυχίαν ὡς καὶ πρότερον. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἔσπευσαν νὰ ἐφαρμόσωσι τοὺς δαυλοὺς των καὶ εἰς τὸ ἀγιαστήριον ὅθεν αὐτὸς ἐκβῆκε, καὶ εἰς πᾶν μέρος τοῦ ἱεροῦ οἰκοδομήματος, ἕωσού αἱ φλόγες ἐξεβράγγισαν πανταχόθεν μὲ διπλασίαν ὄρμην· καὶ τέλος, ἀφοῦ ἐματαιώθη πᾶσα ἐλπίς περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Ναοῦ, ἀπεσύρθη ὁ στρατηγὸς εἰς τὴν σκηνὴν του.

Ἐνώσω ἐπυρπολεῖτο ὁ Ναός, κατέκοπτον οἱ Ῥωμαῖοι πάντα στρατιώτην τὸν ὁποῖον ἀπῆντων, καὶ ἤρπαζον ὅτι εὕρισκον. Ἡ ἐνδοτέρα αὐλὴ, καὶ μάλιστα τὸ περίξ τοῦ θυσιαστηρίου διάστημα, ἐκαλύφθη ἀπὸ νεκρῶν, καὶ τὸ αἶμα ἐβρέε ποταμηδὸν εἰς τὴν κατωτέρα αὐλὴν. Τὸ χρυσοῦν περικάλυμμα τῶν πυλῶν, τὰ ξύλα τοῦ ἀγιαστηρίου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα πολύτιμα σκεύη, ἐχορήγησαν λείαν ἄφθονον εἰς τοὺς Ῥωμαίους· τόσον ἄπειρα τῶνόντι ἦσαν τὰ ἐντεύθεν καὶ ἀλλαχόθεν συληθέντα λάφυρα, ὥστε ὁ χρυσὸς εἰς τὴν Συρίαν ταχέως ἐξέπεσεν εἰς τὸ ἡμισυ τῆς προτέρας τιμῆς του. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς συγχύσεως οἱ Ζηλωταὶ καὶ λησταί, οἱ τὸν Ναὸν ὑπερασπιζόμενοι, ἐπέτυχον νὰ διεκφύγωσιν εἰς τὴν Ἄνω πόλιν, ὥστε νὰ κάμωσιν ἐκεῖ τὴν τελευταίαν ἀντίστασιν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ἀφοῦ πρὸς τὸ παρὸν ἐτελείωσεν ἡ ἄρπαγὴ καὶ ἡ σφαγὴ, περιέφεραν τὰς σημαίας των περίξ τοῦ καιομένου ναοῦ, καὶ ἔστησαν αὐτὰς ἐμπροσθεν τῆς ἀνατολικῆς πύλης, ὅπου προσέφερον θυσίας, καὶ ἐχαίρησαν τὸν Τίτον ὡς “ Ἀυτοκράτορα.” Τοιοῦτοτρόπως κατεστράφη τὸ ἐνδοξὸν οἰκοδόμημα, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Κύριος ἡμῶν προσεῖπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, οἵτινες μετὰ θαυμασμοῦ ἐδείκνυσον τοὺς κοσμοῦντας αὐτόν “ καλοὺς λίθους καὶ ἀναθήματα,” ὅτι “ Ἐλευσονται ἡμέραι, ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.” Λουκ. κβ. 6.

Παρερχόμενοι τινὰς ἐν τῷ μεταξὺ περιστάσεις, ἔχωμεν τώρα μόνον νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ Ἄνω Πόλις, ἐπὶ τοῦ Ὄρους Σιών, τὸ ἐσχάτον καταφύγιον, ἠλώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων Κυριακῆν, Σεπτεμβρίου 2αν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ζηλωταὶ ἀπηλπίσθησαν τώρα· ἡ τοῦ Ναοῦ πτώσις ἐβεβαίωσεν αὐτοὺς ὅτι πραγματικῶς ἦσαν ἐγκάταλειμμένοι παρὰ τοῦ Θεοῦ. Πάμπολλοι, πληρόφορημένοι ὅτι ἡ Ἄνω Πόλις ἤθελεν ἐπαρθῆν, ὑπῆγαν νὰ κρυφθῶσιν εἰς ὑπόγεια καὶ ὄχετους· ἄλλοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ φρούριον, καὶ ὀλίγοι τινὲς ἔμειναν νὰ προσφέρωσιν ἀδύνατον ἀντίστασιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ταχέως ἐγινε ῥῆγμα, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἔφυγον· ἀλλ' ἀντὶ νὰ σπεύσωσιν εἰς τοὺς πύργους, οἵτινες ἦσαν ὀχυρώτατοι, καὶ ὅπου μόνον ὁ λιμὸς ἠδύνατο νὰ καθυποτάξῃ αὐτοὺς, ἔδραμον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Σιλῶν, μὲ σκοπὸν νὰ βιάσωσι τὸν Ῥωμαϊκὸν χάρακα, καὶ νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν περιχώρον. Εἰς τὴν ἀπεγνωσμένην ταύτην ἐπιχείρησιν ἠνώθησαν μετ' αὐτῶν καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἐν τοῖς ὑπόγειοις. Ἄλλ' ἅπαντες ἀπεκροσθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων φυλάκων, καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι σκέπη εἰς τὰ σπήλαια, τὰ ὑπόγεια, τὰς ἀμάρας, καὶ τοὺς ὑπονόμους, ἐλπίζοντες, ὡς οἱ καὶ πρότερον εἰς τοιαύτας

κρύπτας καταφυγόντες, ὅτι ἤθελον ἐμπορέσει νὰ διατηρήσωσι τὴν ὑπαρξίν των, ἕως οὗ αἱ Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν ἐρημωθεῖσαν πόλιν.

Ἀπαντες οἱ λοιποὶ, ὅσους οἱ Ῥωμαῖοι ἠδυνήθησαν νὰ εὐρώσι, κατεσφάγησαν, ἐκτὸς τῶν ῥωμαλεοτέρων καὶ ὠραιοτέρων, οἵτινες ἐφυλάχθησαν, ὡς αἰχμάλωτοι, διὰ μέλλοντα δεῖν καὶ τοῦ παρόντος θανάτου χειρότερα. Πῦρ ἐβάλλθη εἰς ὀλόκληρον τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸ αἷμα τῶν σφαγέντων ἐκώλυε τὰς φλόγας, καὶ τὴν νύκτα μόνον ἐπεκράτησεν ἡ πυρκαϊά.

Ἀφοῦ τοιοῦτοτρόπως ἐτιμώρησεν ὁ Τίτος τὸν ἐνοχον λαὸν, ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν, ἀφήσας ὅμως δυνάμεις, ὑπὸ τὸν Τερέντιον Ροῦφον, νὰ τελειώσωσι τὸ ἔργον τοῦ ἐξολοθρευμοῦ, καὶ νὰ ζητήσωσι τὰ καταγώγια τῶν κεκρυμμένων. Πάμπολλοι εὐρέθησαν, καὶ κατεσφάγησαν· ἄλλοι δ' ἐξῆλθον αὐτοπροαιρέτως, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ὑποφέρωσι τὴν ὑπερβολικὴν πεῖναν. Ἐκ τούτων ἦσαν ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Σίμων. Ὁ Ἰωάννης ἐφάνη πρῶτον, καὶ παρεκάλεσε νὰ τὸν χαρίσωσι τὴν ζωὴν, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπήλυσεν. Ὁ δὲ Σίμων, πλειότερας ἔχων ζωτροφίας, ἐβάσταξεν ἕως τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου· τότε δ' ἐφάνη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Ναοῦ, περιβεβλημένος λευκὸν ἱμάτιον καὶ πορφυρὰν χλαμύδα. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξεπλάγησαν εἰς τὸ ἀλλόκοτον φάντασμα· ἀλλὰ μαθόντες ποῖος ἦτο, συνέλαβον καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν ἀλυσιδεμένον πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον. Αὐτὸς δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης ἐφυλάχθησαν ὥστε νὰ κοσμήσωσι τὴν εἰς Ῥώμην θριαμβικὴν εἴσοδον τοῦ Τίτου, καθ' ἣν ἐφάνη ἐπὶ κεφαλῆς ἐπτακοσίων αἰχμαλώτων ἐκλελεγμένων ἀπὸ τοὺς λοιποὺς διὰ τὴν πρωτοπικὴν αὐτῶν ὠραιότητα. Μετὰ ταῦτα περισύρθη ὁ Σίμων διὰ μέσου τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως μὲ σχοινίον εἰς τὸν τράχηλον, ἐμαστιγώθη αὐστηρὰ, καὶ ἔπειτα ἔθανε τῷ ἑσπέρῳ μετὰ τινῶν Ἰουδαίων ἀρχηγῶν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, τοῦ ὁποίου τὴν ζωὴν εἶχον χαρίσιν, ἐστάλη εἰς παντοτεινὴν φυλάκωσιν.

Εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀφοῦ πλέον δὲν εὐρίσκετο αἷμα νὰ χυθῆ, καὶ ἀφοῦ τὸ πῦρ ἐξωλόθρευσε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο, ἐνησχολήθησαν οἱ στρατιῶται εἰς τὸ καθαίρειν, κατεδαφίζοντες ὅλας τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, τὰ τείχη καὶ τὰ φρούρια, τὰ παλάτια καὶ τοὺς πύργους. Οὐδὲν ἀφέθη εἰμὴ κομμάτιον τοῦ δυτικοῦ τείχους, νὰ χρησιμεύῃ ὡς προμαχῶν εἰς τὸν δέκατον λεγεῶνα, καὶ οἱ πύργοι τοῦ Ἰππικοῦ, τοῦ Φασαήλ, καὶ τῆς Μαριάμης, ὥστε νὰ διαιωνίσωσι τὸ κλέος τοῦ δορικτήτορος, τὴν ἰσχὺν καὶ λαμπρότητα ἐπιδεικνύοντες τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνατρέψειν. Ὁ δορικτήτωρ αὐτὸς ἐπεσκέφθη ἄλλιν τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅτε ἀπὸ Καισαρείας διευθύνετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν διὰ νὰ μεταβῆ ἐκεῖθεν εἰς Ῥώμην· θεωρήσας δὲ τὸν παντελῆ ὄλεθρον τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν τόσον ἐπεθύμει νὰ διαφυλάξῃ, καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς ὁποίας ἐβίασαν αὐτὸν ἀκαταμάχητοι περιστάσεις, δὲν ἠδυνήθη νὰ βασιτάξῃ τὰ δάκρυα, καὶ κατηράσθη τοὺς ἀχρεῖους, οἵτινες ἔκαμαν

αὐτὸν καὶ μὴ θέλοντα αἷτιον τῆς προκειμένης πανωλεθρίας. Ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου εἶχε κλαύσειν ἐκεῖ πολὺ ἀρχήτερα, προγνωρίσας καὶ προειπὼν τὴν θραῦσιν ἧτις ἔμελλε γενέσθαι. Τοῦ δὲ λόγου αὐτοῦ ἰῶτα ἐν ἡμῖν κεραία οὐ παρήλαθε. Πάντα ἐτελέσθησαν.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΩΡΟΥ ΤΑΦΗΣ.

ὍΤΙ συμβαίνει κάποτε νὰ ταφῶσιν ὡς νεκροὶ οἱ μηκέτι ἐκπνεύσαντες, εἶναι ὄχι μῦθος τῶν χυδαίων, ἀλλ' ἀναντιρρήτος ἀλήθεια. Ἐὰν δὲ τοῦτο γίνεται καὶ ὅπου οἱ νεκροὶ συνήθως θάπτονται μίαν, δύο, καὶ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀποβίωσιν, πόσω μᾶλλον ὅπου ἡ ταφή γίνεται μόλις μετὰ δύο καὶ τρεῖς ὥρας;

Ἐκ πείρας ἀπεδείχθη, καὶ γενικῶς ὁμολογεῖται, ὅτι συμπτώματά τινα τοῦ θανάτου εἶναι ἀπατηλά. Ἰπάρχουσι τῶντι ἀσθένειαι, καθ' ἃς ὁ πάσχων φαίνεται νεκρός. Ὁ Ἀμβρόσιος Ραβέ ἀναφέρει γυναῖκα μὲ ὑστερικὰς ἐπιρροπεῖας, αἵτινες ἔμειναν ὀλοκλήρους ἐβδομάδας ἀψυχοὶ τὸ φαινόμενον· καὶ ὁ ἱατρός Schmidt, ὁ ἀπὸ Paderborn, γράφει πλέον ἐσχάτως ὅτι γυνὴ ἔπεσεν ὑπὸ τὴν παρατήρησιν αὐτοῦ, ἧτις εἰκοσιμῖαν ἡμέραν δὲν διέφερε ποσῶς ἀπὸ τεθνηκότος λείψανον. Εἰς τὴν κατάληψιν, μίαν τῶν τὴν νεκρὰν κατάστασιν ὑποκρινομένων νόσων, συμβαίνει κάποτε νὰ συναισθάνεται ὁ πάσχων ὅτι ζῆ, καὶ νὰ ἐνοῆ ὅλα τὰ περίεξ αὐτοῦ γινόμενα, καὶ ὅμως ἀπαντες ἀναμφιβόλως νὰ στοχάζωνται καὶ νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὸν ὡς νεκρὸν· ὥστε ἐνδέχεται νὰ γνωρίζῃ πραγματικῶς ὅτι θάπτουν αὐτὸν, καὶ μ' ὄλον τοῦτο νὰ μὴν ἔχη τὴν δύναμιν νὰ φανερώσῃ τὸ φρικῶδες τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς περιστώτας. Ἐκ τῆς ἀπατηλῆς φύσεως τῶν συμπτωμάτων τούτων ἔπεται ὅτι ἄνθρωποι, ἤδη σαβανωμένοι, καὶ κατὰ πάντα ὡς νεκροὶ θεωρούμενοι, ἐπανέρχονται· τοσάκις εἰς τὴν ζωὴν (διότι τοῦτο δὲν εἶναι σπάνιον, ἐκεῖ τοῦλάχιστον ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ ἀνόητος συνήθεια τοῦ θάπτειν πάραυτα) κατὰ τὸ προηγούμενον τῆς ταφῆς διάστημα, ἢ ἐνῶ μεταφέρονται εἰς τὸ μνήμα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο συμβαίνει τοσάκις πρὸ τῆς ταφῆς, δὲν ἐμποροῦμεν ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι συμβαίνει κάποτε καὶ μετὰ τὴν ταφήν. Ὁ περικλητὸς Βάκων μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἐνταῦθα λεγομένου. «Πολλάκις,» παρατηρεῖ, «συνέβη ὥστε ἄνθρωποι νὰ σαβανωθῶσιν ὡς νεκροὶ, καὶ μάλιστα νὰ ταφῶσιν, οἵτινες μ' ὄλον τοῦτο ἀνέζησαν· τοῦτο δὲ ἀπεδείχθη ἐκ τοῦ ὅτι, ἀνοιχθέντος τοῦ κιβωτίου, εὐρέθησαν πληγαὶ καὶ συντρίμματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, προξενηθέντα ἐνὸς ἡγωνίζοντο οἱ ταλαίπωροι νὰ διαβρῆξωσι τὴν φυλακὴν των. Πρόσφατον τούτου παράδειγμα ἔχομεν τὸν εὐφυστάτον Ἰωάννην Σκῶτων, ὅστις, ταφεὶς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἑαυτοῦ θεράποντος, μόνου